

Orsaker till olika sanktionsgrader hos a-kassorna

IAF har granskat vad som kan förklara de olika sanktionsgraderna hos a-kassorna, Resultatet har publicerats i rapport 2025:2 Orsaker till olika sanktionsgrad hos a-kassorna. Här sammanfattar vi våra slutsatser från rapporten i korthet.

Skillnaderna i sanktionsgrad kan främst förklaras av att a-kassorna ställer olika krav i sina utredningar och att de därmed i praktiken tillämpar reglerna olika samt att de registrerar åtgärder för underrättelser olika. Att de arbetslösa ålder, utbildningsbakgrund och andra bakgrundsfaktorer (sökandesammansättningen) varierar mellan arbetslöshetskassorna har en mindre effekt på sanktionsgraden.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) arbetar för en väl fungerande arbetsmarknad. Arbetslöshetsförsäkringen är en omställningsförsäkring som ska stödja arbetslösa att komma i nytt arbete. Det är viktigt att arbetslösa behandlas likvärdigt och därför har vi granskat orsaker till att a-kassorna har olika sanktionsgrader. I granskningen har vi analyserat ärenden från tre a-kassor: IF Metall, Elektrikerna och Akademikernas a-kassa.

Ta del av rapporten i sin helhet på www.iaf.se.

A-kassorna tillämpar reglerna olika

En del av skillnaderna i sanktionsgrad förklaras av att a-kassorna ställer olika krav i sina utredningar, vilket innebär att de i praktiken tillämpar reglerna olika.

Vår ärendegranskning visar att IF Metalls a-kassa ställer höga krav på den enskilde att styrka uppgifter om arbete som har sökts, men som inte har redovisats i aktivitetsrapporten. A-kassan kräver till exempel bekräftelser på mottagna ansökningar från arbetsgivare eller skärmbilder som visar att arbete har sökts. Underlagen ska visa vilket arbete det är som har sökts och när. Hos Akademikernas a-kassa ställs lägre krav. I flera fall bedömde a-kassan att det var fullt tillräckligt att den ersättningssökande bara uppgav vilka ytterligare arbeten som hen hade sökt och vilket datum hen ansökte utan att behöva styrka dessa uppgifter.

A-kassornas registreringar påverkar sanktionsgraden

Arbetslösa som söker arbetslöshetsersättning ska få en sanktion om de missköter sitt arbetssökande. När Arbetsförmedlingen misstänker att en person inte sköter sitt arbetssökande skickar de en underrättelse till personens a-kassa. En del av alla underrättelser som kommer till a-kassorna prövas och den resterande delen avskrivs.

Sanktionsgraden är andelen av de prövade underrättelserna där a-kassan beslutar om en varning eller en avstängning. Måttet sanktionsgrad påverkas av de registreringar som a-kassorna gör i sina system, exempelvis om de avskriver ett ärende i stället för att registrera underrättelsen som prövad men utan beslut om sanktion. Granskningen visar att a-kassorna registrerar lika ärenden olika.

Skillnader i vilka arbetslösa a-kassorna hanterar påverkar sanktionsgraderna i liten utsträckning

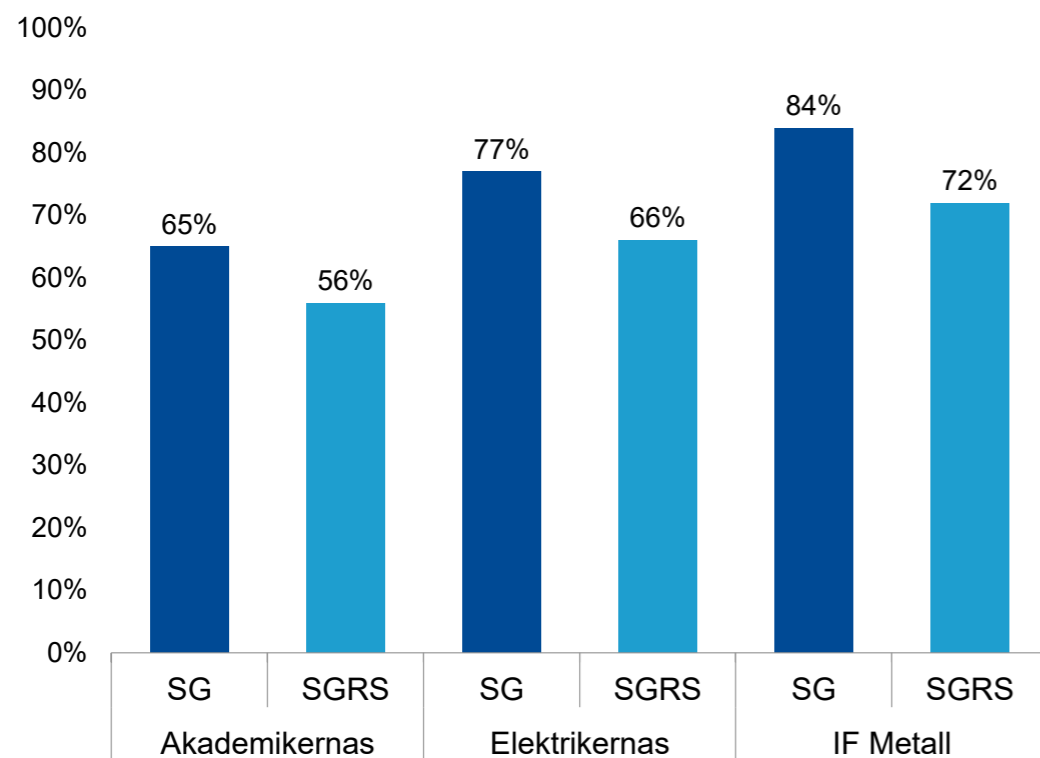
Så länge a-kassorna hanterar olika grupper av arbetslösa kommer det finnas mindre skillnader mellan deras sanktionsgrader. Skillnaderna skulle dock minska om a-kassorna registrerade och tillämpade reglerna lika.

Stora skillnader när arbetssökande misstänks att inte aktivt ha sökt lämpligt arbete

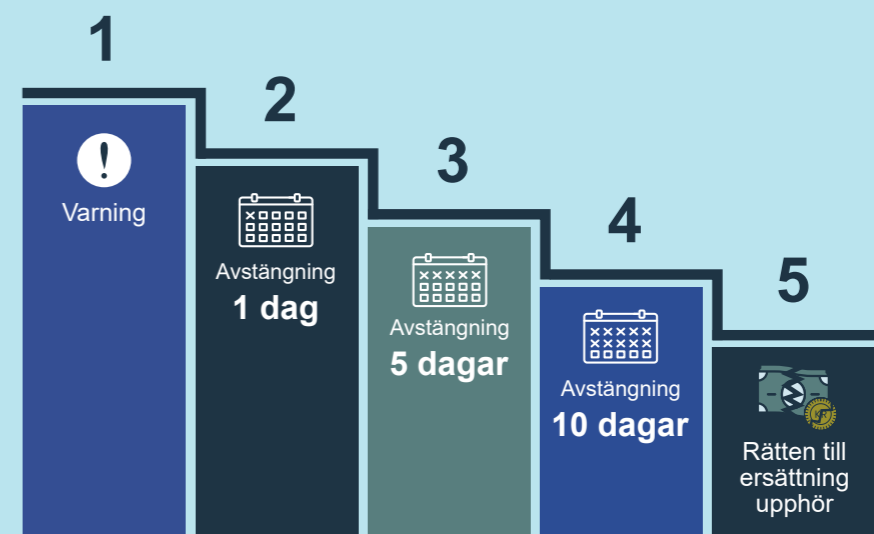
Vår granskning visar att sanktionsgraden skiljer sig relativt mycket mellan a-kassorna i ärenden där Arbetsförmedlingen misstänker att en arbetssökande inte aktivt har sökt lämpligt arbete.

Diagrammet nedan visar sanktionsgraderna för den ärendetypen hos tre a-kassor: IF Metalls, Akademikernas och Elektrikernas. Skillnaden i sanktionsgrad (SG) mellan IF Metalls a-kassa och Akademikernas a-kassa är 19 procentenheter.

När vi tar hänsyn till felregistreringar och sökandesammansättning får vi en justerad sanktionsgrad (SGRS) och det kvarstår en skillnad om 16 procentenheter mellan IF Metalls a-kassa och Akademikernas a-kassa.

Så fungerar sanktionssystemet

Sanktionssystemet är konstruerat som en trappa med en varning som första steg.

Avstängningstiden ska vara 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället och 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället. Vid ett femte fall av misskötsamhet under ersättningsperioden, har sökanden inte rätt till ersättning förrän han eller hon på nytt har uppfyllt ett arbetsvillkor.

Det som kan leda till varning, eller beslut om avstängning kan till exempel vara att

- inte medverka till att upprätta den individuella handlingsplanen
- inte lämna aktivitetsrapport till Arbetsförmedlingen i rätt tid
- inte besöka eller kontakta Arbetsförmedlingen
- inte aktivt söka lämpligt arbete eller de jobb som Arbetsförmedlingen har anvisat.

Regelverket för arbetslöshetsförsäkringen finns i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.